

Åtgärdsplan avseende ”En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021 – 2025”

Myndigheten för arbetsmiljökunskaps
redovisning av regeringsuppdraget år 2025

Innehållsförteckning

1 Bakgrund	3
1.1 Myndighetens uppdrag	3
1.2 Genomförande	3
1.2.1 Samverkan	4
2 Uppdaterad åtgärdsplan 2025	5
2.1 Delmål 1, Ett hållbart arbetsliv – alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv	6
2.2 Delmål 2, Ett hälsosamt arbetsliv – arbetslivet ska bidra till utveckling och välbefinnande ...	7
2.3 Delmål 3, Ett tryggt arbetsliv – ingen ska riskera liv eller hälsa på grund av jobbet	8
2.4 Delmål 4, En arbetsmarknad utan brott och fusk – en bristfällig arbetsmiljö ska aldrig vara ett konkurrensmedel	9
2.5 Planerade projekt	9
3 Uppföljning av genomförda åtgärder	9

1 Bakgrund

Regeringen presenterade i februari 2021 sin arbetsmiljöstrategi för 2021 – 2025. Arbetsmiljöstrategin anger den långsiktiga politiska inriktningen på området. Den utgår från det av riksdagen beslutade övergripande målet för arbetslivspolitikerna om goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män, samt regeringens mål om en arbetsmiljö som förebygger ohälsa och olycksfall, som motverkar att människor utestängs från arbetet, som tar hänsyn till människors olika förutsättningar och som bidrar till utveckling av både individer och verksamheter.

Utifrån de övergripande målen i strategin anges fyra delmål:

- Ett hållbart arbetsliv – alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv.
- Ett hälsosamt arbetsliv – arbetslivet ska bidra till utveckling och välbefinnande.
- Ett tryggt arbetsliv – ingen ska riskera liv eller hälsa på grund av jobbet.
- En arbetsmarknad utan brott och fusk – en bristfällig arbetsmiljö ska aldrig vara ett konkurrensmedel.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap och Arbetsmiljöverket har i uppdrag att utifrån regeringens arbetsmiljöstrategi ta fram åtgärdsplaner inom sina respektive områden. Den föreliggande åtgärdsplanen beskriver vilka åtgärder som Myndigheten för arbetsmiljökunskap har genomfört, vilka som pågår och vilka åtgärder som är planerade för att nå målen i arbetsmiljöstrategin. Åtgärden ska vara tidsatta och det ska finnas en plan för uppföljning. Redovisningen, i form av denna åtgärdsplan, sker skriftligen och årligen till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) 1 mars. Detta är myndighetens femte redovisning.

1.1 Myndighetens uppdrag

Myndigheten för arbetsmiljökunskap är ett nationellt kunskapscentrum för frågor om arbetsmiljö. Myndighetens uppdrag är att sammanställa och sprida forskningsbaserad kunskap om arbetsmiljö så att den kommer till användning i praktiken, utvärdera och analysera effekter av statliga reformer, följa och främja kunskapsuppbyggnad om arbetsmiljöfrågor både inom EU och internationellt samt följa och främja företagshälsovårdens utveckling. Myndighetens åtgärdsplan utgår från dessa uppdrag och de åtgärder som myndigheten presenterar är kopplade till den organisatoriska, sociala och fysiska arbetsmiljön.

1.2 Genomförande

Den föreliggande åtgärdsplanen är en uppföljning som beskriver de åtgärder som myndigheten slutfört, som är pågående eller planerade kopplat till de fyra delmålen i strategin. Delmål fyra har möts med åtgärder även om myndigheten bedömer att Arbetsmiljöverkets uppdrag och pågående arbete bäst möter detta delmål.

Årligen sker projektplanering vid myndigheten utifrån arbetsmiljöstrategin inom ramen för budget- och verksamhetsplaneringen. Myndigheten identifierar då utmaningar inom ett antal

arbetsmiljöområden kopplade till de fyra delmålen. Därefter genomförs en kartläggning av valda områden genom att undersöka vilka kunskapsbehov och vilken forskning som finns. Kartläggningen kan vara i form av förstudier och sökningar i forskningsdatabaser, genomgång av andra aktörers aktiviteter såsom Forte, AFA Försäkring, Sunt Arbetsliv, Prevent och Partsrådet, samt andra relevanta källor.

Samråd om planerade åtgärder sker med enskilda experter och forskare inom de olika områdena, samt relevanta företrädare för arbetstagare och arbetsgivare, företrädare och expertis inom företagshälsovård med flera.

Vägledande i bedömningen av om ett projekt inom myndighetens verksamhetsområde *att sammanställa kunskap* ska starta eller inte är att det finns en koppling till arbetsmiljöstrategin, att det finns ett kunskapsbehov hos myndighetens målgrupper inom området, att aktuell kunskap inom området inte är sammanställd, eller att den inte är sammanställd på ett sådant sätt att den kan komma till användning i praktiken. Åtgärder och projekt inom verksamhetsområdena *analys- och utvärdering*, samt *stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning* följer samma process, men dessa projekt är vanligen bredare och kan utöver forskningssammanställning innehålla ny datainsamling i form av enkäter, intervjuer och statistikbearbetningar. De mer praktikinriktade *riktlinjerna* tas fram i nära samarbete med olika experter och yrkesverksamma inom företagshälsovården.

I alla typer av projekt finns kommunikations- och målgruppsperspektiven med i hela arbetsprocessen. Myndigheten avsätter stora resurser för att anpassa innehållet i rapporter och kunskapssammanställningar samt att utforma spridningsaktiviteter efter målgrupperna behov.

Förutom de områden myndigheten identifierar i den årliga verksamhetsplaneringen kan nya regeringsuppdrag inkomma under året och nya projekt kan startas utifrån myndighetens egen planering och prioritering.

1.2.1 Samverkan

För att nå arbetsmiljöstrategin mål, vilket också är i linje med regeringens direktiv, är samverkan med andra myndigheter och aktörer ytterst relevant och nödvändigt.

Samverkan med Arbetsmiljöverket sker kontinuerligt på olika nivåer då myndigheternas uppdrag har beröringspunkter. Bland annat förs dialog med Arbetsmiljöverket om åtgärdsplanerna för ett samordnat och effektivt arbete mot strategins mål. Dock skiljer sig respektive myndigheters uppdrag åt i stor utsträckning. Myndigheten för arbetsmiljökunskaps främsta uppdrag är att ta fram och sprida forskningsbaserad kunskap om arbetsmiljö medan Arbetsmiljöverkets består av att utöva tillsyn av efterlevnaden av arbetsmiljölagen samt meddela föreskrifter och allmänna råd. Det innebär att de åtgärder respektive myndighet genomför kan likna varandra genom att de behandlar samma teman eller områden, men aktiviteterna har olika inriktning och angreppssätt och kompletterar därför varandra. Detta innebär både stärkt och fördjupad kunskap inom vissa områden och ny kunskap i andra.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap har tre egeninitierade grupper för samverkan gällande myndighetens uppdrag, myndigheten sammanträder med respektive grupp två gånger per år. Därutöver har grupperna möjlighet att inkomma med synpunkter på myndighetens pågående och planerade arbete samt ha kontakt med myndigheten vid behov. Gruppernas fokusområden är:

- Kvalitetsrådet är en referensgrupp där frågor som rör kvaliteten i myndighetens arbete med rapporter, kunskapssammanställningar och utvärderingar diskuteras. Rådet består av forskare och representanter från relevanta analysmyndigheter, universitet och högskolor.
- I Samverkansgrupp Företagshälsovården belyses aktuella frågor inom företagshälsovården, bland annat kompetensförsörjningen för olika yrkesgrupper inom företagshälsovård. Gruppens roll är att bland annat bidra med omvärldsbevakning, stödja myndigheten i prioritering av fokusområden samt påtala kunskapsluckor inom arbetsmiljöfrågor.
- I Samverkansgrupp Kunskap är fokus på aktuella frågor inom arbetsmiljöområdet. Gruppens roll är bland annat att bidra med omvärldsbevakning, stödja myndigheten i prioritering av fokusområden samt påtala kunskapsluckor inom arbetsmiljöområdet. Gruppen består av representanter för arbetsmarknadens parter. Samverkan med denna grupp har fördjupats i och med att det förutom ordinarie möten även genomförs särskilda möten för arbete med åtgärdsplanerna. Dessa möten är strategiskt planerade för att gruppen ska ha möjlighet att ge inspel i god tid innan avrapportering samt även för att följa upp den avrapporterade åtgärdsplanen.

Utöver dessa forum för samverkan har myndigheten dialog med andra organisationer som är relevanta för myndighetens olika åtgärdsområden. Samverkan som myndigheten driver med de olika grupperna och aktörerna ingår i myndighetens rutinverksamhet och kommer att fortgå och utvecklas.

2 Uppdaterad åtgärdsplan 2025

Utifrån regeringens arbetsmiljöstrategi har myndigheten utarbetat en åtgärdsplan. I tabell 1, 3 och 5 redovisas de åtgärder som pågår och i tabell 2, 4, 6 och 7 de som slutförts under 2024. Åtgärder som är i planeringsfasen presenteras i löpande text. Alla åtgärder är kopplade till de fyra delmålen. I de flesta fall svarar en åtgärd mot mer än ett delmål men åtgärden har placerats inom det delmål där kopplingen är tydligast.

I samband med att åtgärder slutförs sprids resultaten på olika sätt, till exempel genom publikationer, seminarier (digitalt och fysiskt), konferenser, sociala medier (filmer, podcasts samt notiser) och konventionella medier (artiklar, debattartiklar, pressmeddelanden). Även i denna del av arbetet samverkar myndigheten med olika aktörer för en effektiv spridning.

2.1 Delmål 1, Ett hållbart arbetsliv – alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv

För att nå delmål 1, där regeringens ambition är riktat mot ”alla” och ”orka och vilja jobba ett helt arbetsliv” tar myndigheten fram, beroende på kunskapsläget, kunskapsammansättningar, analysrapporter, en riktlinje för evidensbaserat arbetsmiljöarbete samt en kortfilm, en forskningsbaserad guide och stödmaterial. I tabell 1 beskrivs närmare vilka åtgärder som svarar mot delmål 1 som pågår vid myndigheten.

Tabell 1 Pågående åtgärder kopplade till delmål 1

Åtgärder/typ av aktivitet	Ämne/titel	Start	Slut	Koppling till delmål
Kunskapsammansättning	Lessons Learned from COVID-19	2024	2025	1 och 3
Kunskapsammansättning	Små- och mikroföretag – kartläggning av utmaningar och möjligheter avseende arbetsmiljö	2024	2026	1 och 2
Kunskapsammansättning	Funktionsnedsättning och arbetsmiljö	2023	2025	1
Riktlinje	Riktlinjer kring hälsofrämjande insatser och arbetsanpassningar för yrkesverksamma som lever med autism och adhd	2024	2026	1 och 2
Kunskapsammansättning/ Analys	Arbetsmiljörisker och friskfaktorer för unga människor i arbetslivet	2024	2026	1 och 2
Analys/utvärdering	Förebyggande av arbetsmiljörisker i samband med digitalt plattformarbete	2023	2025	1,2 och 3
Analys/utvärdering	Etiska och juridiska utmaningar i användningen av artificiell intelligens i arbetsledande syfte	2023	2026	1,2 och 3
Kortfilm	Lantbrukares psykosociala arbetsmiljö och psykisk hälsa **	2024	2025	1 och 2
Stödmaterial	Utsatta grupper och arbetsrelaterad stress	2024	2025	1 och 2

**På engelska, från befintlig kunskapsammansättning och riktlinje

I tabell 2 beskrivs de åtgärder som slutförts som svarar mot delmål 1.

Tabell 2 Slutförda åtgärder kopplade till delmål 1

Åtgärder/typ av aktivitet	Ämne/titel	Start	Slut	Koppling till delmål
Kunskapsammansättning	Risk- och friskfaktorer i arbetsmiljön för poliser i yttre tjänst	2023	2024	1, 2 och 3
Kunskapsammansättning Regeringsuppdrag	Arbetsrelaterad stress och ohälsa – om samband mellan utsatthet och etnisk tillhörighet, hudfärg och religion	2022	2024	1 och 2
Kunskapsammansättning	Arbetsmiljö inom högskolesektorn	2023	2024	1 och 2
Analys/utvärdering	Sverige om arbetsmiljön	2023	2025	1 och 2
Analys/utvärdering	Utvecklingen av den organisatorisk och psykosociala arbetsmiljön på den svenska arbetsmarknaden innan och under Covid-19 pandemin -del 2	2022	2024	1, 2 och 3
Analys/utvärdering Regeringsuppdrag	Att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg, uppföljning av användning av statsbidrag	2022	2024	1 och 2
Forskningsbaserad guide	God arbetsmiljö för hbtqi-personer – en forskningsbaserad guide till arbetsplatser	2023	2024	1,2 och 3

** Har getts ut på svenska och engelska

2.2 Delmål 2, Ett hälsosamt arbetsliv – arbetslivet ska bidra till utveckling och välbefinnande

I syfte att nå delmål 2 arbetar myndigheten med att sammanställa kunskapssammanställningar, analysrapporter och riktlinjer för evidensbaserat arbetsmiljöarbete samt genomfört webinarier. Myndigheten har även bidragit till att stärka kompetensförsörjningen inom företagshälsovården avseende både läkare och arbetsmiljöingenjörer. I tabell 3 beskrivs närmare vilka åtgärder som svarar mot delmål 2 som pågår vid myndigheten.

Tabell 3 Pågående åtgärder kopplade till delmål 2

Åtgärder/typ av aktivitet	Ämne/titel	Start	Slut	Koppling till delmål
Kunskapssammanställning	Positiva arbetsrelaterade upplevelser och attityder: bidragande faktorer och konsekvenser för individer och organisationer	2023	2025	1 och 2
Kunskapssammanställning	Kognitiv ergonomi	2023	2025	1, 2 och 3
Kunskapssammanställning Regeringsuppdrag	Distansarbetets påverkan på jämställdhet på den svenska arbetsmarknaden. Del 1	2023	2025	1 och 2
Kunskapssammanställning	Arbetsmiljörisiker och friskfaktorer för unga arbetstagare. Hur kan de få en lyckad start på arbetslivet? Del 1	2024	2026	1, 2 och 3
Kunskapssammanställning	Tystnadskultur i det svenska arbetslivet – litteratursammanställning. Del 1	2023	2025	1 och 2
Analys/utvärdering	Arbetsmiljörisiker och friskfaktorer för unga arbetstagare. Hur kan de få en lyckad start på arbetslivet? Del 2	2024	2026	1, 2 och 3
Analys/utvärdering Regeringsuppdrag	Distansarbetets påverkan på jämställdhet på den svenska arbetsmarknaden. Del 2	2023	2025	1 och 2
Analys/utvärdering	Tystnadskultur i det svenska arbetslivet – kartläggning av svenskt arbetsliv. Del 2	2023	2025	1 och 2
Analys/utvärdering	Tystnadskultur i det svenska arbetslivet – internationell jämförelse av svenskt arbetsliv med jämförbara andra länder. Del 3	2023	2025	1 och 2
Webbinarie	Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv 2023–2025	2023	2025	2
Kompetensförsörjning	Stimulera utbildning för arbetsmiljöingenjörer	2020	2025	2 och 3

I tabell 4 beskrivs de åtgärder som slutförts som svarar mot delmål 2.

Tabell 4 Slutförda åtgärder kopplade till delmål 2

Åtgärder/typ av aktivitet	Ämne/titel	Start	Slut	Koppling till delmål
Riktlinje	Riktlinjer för hälsoundersökningar via arbetsplatsen med fokus på levnadsvanor, en uppdatering	2022	2024	1 och 2
Riktlinje	Riktlinjer för psykisk hälsa på arbetsplatsen, uppdatering	2023	2024	2
Kompetensförsörjning Regeringsuppdrag	Samordna företagshälsovårdens kompetensförsörjning avseende läkare	2021	2024	2 och 3

2.3 Delmål 3, Ett tryggt arbetsliv – ingen ska riskera liv eller hälsa på grund av jobbet

I syfte att nå delmål 3 arbetar myndigheten med att sammanställa kunskapssammanställningar och analysrapporter. I Tabell 5 beskrivs närmare vilka åtgärder som svarar mot delmål 3 som pågår vid myndigheten.

Tabell 5 Pågående åtgärder kopplade till delmål 3

Åtgärder/typ av aktivitet	Ämne/titel	Start	Slut	Koppling till delmål
Kunskapssammanställning	Sexuella trakasserier – en del av det könsbaserade våldet på arbetsplatser	2023	2025	3
Kunskapssammanställning	Tungt fysiskt arbete och samband med arbetsrelaterad dödlighet, hjärt- och kärlsjukdomar, samt kvalitetsjusterade levnadsår	2023	2025	3
Kunskapssammanställning	Tungt fysiskt arbete och samband med sjukskrivning, sjukersättning, samt att behöva byta eller sluta jobba	2023	2025	3
Kunskapssammanställning	Säkerhet inom socialtjänsten	2024	2025	1 och 3
Kunskapssammanställning	Effekter av arbetsmiljöregleringar	2023	2025	3
Kunskapssammanställning	Grön omställning inom lantbruket	2024	2026	1, 2 och 3
Kunskapssammanställning	Hot och våld i arbetslivet *	2025	2026	3
Analys/utvärdering Regeringsuppdrag	Säkerhet inom byggbranschen	2024	2025	1 och 3

* Åtgärden är ett omtag på grund av kvalitetsbrister i tidigare rapport. Projektet påbörjades igen i början av 2025 med nya experter.

I tabell 6 beskrivs de åtgärder som slutförts som svarar mot delmål 3.

Tabell 6 Slutförda åtgärder kopplade till delmål 3

Åtgärder/typ av aktivitet	Ämne/titel	Start	Slut	Koppling till delmål
Kunskapssammanställning	Säkerhetskultur och säkerhetsbeteende som förebygger risker i militär verksamhet	2023	2025	1 och 3
Analys/utvärdering	En utvärdering av programmet Kvinnors arbetsmiljö*	2021	2024	3
Analys/utvärdering	*Sanktionsavgifter för överträdelser av arbetsmiljölagen – en effektutvärdering*	2023	2024	3

* Åtgärden är ett omtag på grund av kvalitetsbrister i tidigare utvärdering.

2.4 Delmål 4, En arbetsmarknad utan brott och fusk – en bristfällig arbetsmiljö ska aldrig vara ett konkurrensmedel

För att bidra till detta mål har två rapporter lanserats under 2024 och 2025. Båda rapporterna har översatts till engelska och har presenterats på olika forum.

I och med att målet bäst kan mötas av Arbetsmiljöverket har inga nya rapporter initierats och startats upp. I tabell 7 beskrivs slutförda åtgärder kopplat till delmål 4.

Tabell 7 Slutförd åtgärd kopplad till delmål 4

Åtgärder/typ av aktivitet	Ämne/titel	Start	Slut	Koppling till delmål
Analys/utvärdering	Uppfattningar om sambandet mellan arbetslivskriminalitet och arbetsmiljö – en intervjustudie om arbetsmiljöaktörers kunskaper och erfarenheter **	2023	2024	4
Kunskapssammanställning	Hur arbetslivskriminalitet påverkar arbetstagares arbetsmiljö**	2023	2024	4

**Rapporterna är översatta till engelska

2.5 Planerade projekt

Myndigheten har flera planerade projekt som kommer påbörjas under 2025. Projektidéer har lämnats från olika externa intressenter samt internt inom myndigheten. Idéerna diskuterades med myndighetens rådgivande organ samt i myndighetens ledningsgrupp. Utifrån denna process identifierades åtta projekt som ansågs mest relevanta och genomförbara.

3 Uppföljning av genomförda åtgärder

För att mäta och följa upp effekter av myndighetens arbete har myndigheten tagit fram resultatindikatorer. Resultatindikatorerna är baserade på myndighetens verksamhetslogik och vidareutvecklats i takt med att myndigheten utvecklats. Verksamhetslogiken beskriver myndighetens arbete med att uppfylla uppdraget att bidra till att kunskapsproduktionen inom arbetsmiljöområdet kommer till användning i praktiken. Uppföljning och utvärdering sker inom områdena kvalitet, användning och spridning, med sammanlagt åtta resultatindikatorer. Data inhämtas genom återkommande enkät- och intervjuundersökningar samt statistik kopplade till indikatorerna. Resultaten analyseras på olika sätt och utgör viktiga underlag för myndighetens fortsatta förbättringsarbete.

Årets uppföljningsarbete baseras i huvudsak på en digital enkätundersökning som genomfördes under september till november 2024 bland prenumeranterna på myndighetens nyhetsbrev. De viktigaste målgrupperna, som även är myndighetens primära målgrupper, som enkät- och intervjuundersökningen riktade sig till var: arbetsmarknadens parter och medlemsorganisationer, skyddsombud, parternas kunskapsorganisationer, företagshälsovårdsbranschen, HR-personer och HR-organisationer samt konsulter och yrkesverksamma inom arbetsmiljöområdet. Dessa

målgrupper benämns i myndighetens verksamhetslogik som kunskapsmäklare eftersom det är via dem myndigheten förväntar sig nå ut till arbetsgivare och arbetstagare.

Enkäten skickades ut per e-post till 3242 mottagare. Av dessa valde 1037 personer (32%) att delta. Därtill genomfördes 18 djupintervjuer med personer tillhörande myndighetens olika målgrupper. Syftet med intervjuerna var att få fördjupad förståelsen för svar och svarsmönster i enkäten, samt för att ge kompletterande underlag rörande verksamhetens effekter och utvecklingsområden. I myndighetens uppföljningsarbete har även statistik om myndighetens webbplats och nedladdningar av olika publikationer analyserats.

Resultaten från uppföljningsarbetet visar bland annat att många ansåg att kvalitén på de produkter myndigheten sprider är hög, särskilt den vetenskapliga kvaliteten. Deltagarna uppgav även att det vanligaste användningsområdet var att de använde produkterna för att orientera sig inom ett område.